

Україна у фокусі

4 – 10 лютого

2013 року

ЗМІСТ

I. Огляд політичних подій за тиждень.....	3
II. Аналітична довідка.....	5
<i>Демократичні процеси.</i> «Сенсорна кнопка»: принципова позиція чи привід для торгів?.....	5

I. Огляд політичних подій за тиждень

4
лютого

Спостерігачі від Європарламенту Пет Кокс та Александер Квасневський відвідали ув'язненого в Менській колонії Юрія Луценка. Із заґратованим экс-міністром європолітики говорили про саміт Україна-ЄС, призначений на 25 лютого.

5
лютого

Депутати від опозиції заблокували роботу першого дня нової сесії Верховної Ради. Народні обранці від «Свободи», «Батьківщини» та «УДАРу», оточивши трибуну і місця керівництва парламенту, вимагають ввести в дію сенсорну клавішу, аби депутати від більшості голосували особисто. Блокуювальники попередили, що парламент запрацює лише за умови особистого голосування.

До харківської лікарні, в якій перебуває Юлія Тимошенко, прибули спостерігачі від Європарламенту Пет Кокс та Александер Квасневський. За інформацією дочки Ю.Тимошенко Євгенії, зустріч відбувалася в душовій кімнаті, де перебуває экс-прем'єр після оголошення акції громадянської непокорі. За її словами представників місії Європарламенту жахнули умови утримання экс-прем'єра у лікарні. Українська пенітенціарна служба розповсюдила інформацію, що в європолітиків не виникло жодних претензій і запитань щодо умов утримання опозиціонерки в харківській лікарні.

6
лютого

Лідери фракцій не домовилися про розблокування Верховної Ради, парламент продовжує бути недієздатний. Опозиціонери стоять на варті парламентської трибуни по черзі – удень і вночі.

Ув'язнення Тимошенко та Луценка може стати на заваді підписанню Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом. Про це президент Литви Даля Грибаускайте заявила під час візиту Віктора Януковича до Вільнюса. Вона зазначила, що в ЄС обурені затягуванням політично мотивованих справ в Україні. В свою чергу, Віктор Янукович пообіцяв дослухатися до рекомендацій Брюсселя щодо Юлії Тимошенко та Юрія Луценка.

7
лютого

Україна має обрати ЄС чи Митний союз і крайній термін підписання угоди про асоціацію – листопад цього року. Такий основний заклик до української влади зробив єврокомісар із політики сусідства Штефан Фюле, перебуваючи в Україні. Під час зустрічі з українськими парламентарями єврокомісар закликав усі політичні сили в українському парламенті сприяти політичній асоціації та економічній інтеграції з Європейським Союзом.

Юлія Тимошенко хоче особисто брати участь у допиті свідка в справі про бивство Євгена Щербаня. Про це сказав її захисник Сергій Сас. Як

повідомила пенітенціарна служба, ув'язнена попросила перенести слідчі дії на два три-тижні, бо не встигає до них підготуватись. Прізвища особи свідка, якого планують допитати в присутності Тимошенко, так і не було повідомлено. Але відомо, що допит свідка у справі Щербаня планують провести в Апеляційному суді Києва 13 лютого.

8
лютого

Штефан Фюле зустрівся з прем'єром Миколою Азаровим, під час розмови з яким констатував відсутність прогресу в реформуванні низки галузей. За словами єврокомісара, обіцяних реформ, зокрема, в правовій галузі та судочинстві, не спостерігається. Водночас Микола Азаров повідомив єврокомісару, що Україна виконала узгоджену з Брюсселем частину плану дій для лібералізації візового режиму та сподівається на подальше поглиблення співпраці з ЄС.

Європарламентарі Александер Кваснєвський та Пет Кокс звинуватили українську тюремну службу в у розповсюдженні неправдивої інформації щодо їхніх відвідин Юлії Тимошенко. Про це йдеться у заяві, в якій європосланці спростовують, що в них не виникло жодних претензій, скарг чи зауважень на адресу керівництва служби або медзакладу. Європолітики пообіцяли оприлюднити записи, які свідчать про неправдивість заяви тюремників.

Народні депутати так і знайшли порозуміння щодо розблокування роботи Верховної Ради. Поновити переговори вони планують у понеділок, а до того часу опозиціонери чатуватимуть біля трибуни парламенту.

9
лютого

Вчора Вищий адміністративний суд України ухвалив рішення позбавити депутатських повноважень двох народних депутатів – Павла Балоги та Олександра Домбровського. Цим самим рішенням суд зобов'язав ЦВК провести повторні вибори на цих двох округах.

Депутат Віктор Балога – брат Петра Балоги – написав у своєму Facebook, що так, уперше в історії України, в неконституційний спосіб у законно обраного депутата повноваження відбирає суд, а не народ, який їх надав.

Нагадаємо, Павло Балога спершу приєднався до фракції Партії регіонів, але потім вийшов з неї, а Олександр Домбровський просто не захотів вступати у фракцію Партії регіонів.

II. Аналітична довідка

✓ Демократичні процеси

«СЕНСОРНА КНОПКА»: ПРИНЦИПОВА ПОЗИЦІЯ ЧИ ПРИВІД ДЛЯ ТОРГІВ?

5 лютого мала відкритися друга сесія Верховної Ради сьомого скликання, однак цього не сталося внаслідок того, що депутати опозиційних фракцій «Батьківщина», «УДАР» і «Свобода» заблокували парламентську президію. Того ж дня керівники цих фракцій заявили, що не дозволять парламенту почати працювати доти, доки не буде увімкнено електронну систему голосування «Рада-3», головною особливістю якою є наявність так званої «сенсорної кнопки», що унеможливує голосування за кількох депутатів. Попри переговори представників опозиційних і провладних фракцій, які тривали протягом наступних днів, до кінця тижня Верховна Рада так і не запрацювала.

Чому опозиціонери вдалися до блокування трибуни саме зараз? Чим може завершитися конфлікт між парламентськими фракціями?

Вікно можливостей

Обіцянки забезпечити персональне голосування у Верховній Раді (ВР) були одним із ключових елементів передвиборних кампаній усіх опозиційних парламентських сил, проте до початку другої сесії нового парламенту спроби їх депутатів змусити своїх колег із фракції Партії регіонів (ПР) голосувати лише за себе мали досить обмежений успіх. Тому перехід опозиціонерів до радикальнішого сценарію дій, вочевидь, був зумовлений новими політичними обставинами. Ними могли стати, з одного боку, загострення проблеми головних політичних в'язнів країни – Юлії Тимошенко і Юрія Луценка – та, з іншого боку, демонстративне ігнорування владою будь-яких вимог опозиції. Останнє найбільш гостро проявилось у відмові парламентського спікера від ПР Володимира Рибачка скликати

позачергову сесію ВР попри наявність конституційної підстави у вигляді 158 підписів опозиційних депутатів. Цілком імовірно, що саме рішення Рибачка проігнорувати цю конституційну вимогу на підставі непідтверджених будь-якою експертизою підозр у підробці частини підписів стало тим пусковим механізмом, який радикалізував настрої опозиційних фракцій.

Здатність опозиційних депутатів заблокувати роботу ВР протягом першого тижня запланованої сесії стало свідченням їх – поки що – тактичного успіху. По-перше, в умовах відсутності власної більшості саме тиск на правлячу більшість з метою неухильного дотримання тією визначених процедур може стати для опозиції шансом повернути свій вплив на процес законотворення в державі. По-друге, практичне відстоювання необхідності забезпечити

персональне голосування має очевидну цінність і для більшості виборців, і для розвитку парламентаризму в країні. По-третє, опозиції поки що вдається нав'язувати свій порядок денний провладним силам, що раніше було для неї нездійсненним завданням. Найближчий час має показати, чи вдасться їй отримати з цього конкретні вигоди.

ПР, у свою чергу, поки перебуває у програшному становищі. З одного боку, протягом чотирьох днів їй не вдалося розблокувати роботу ВР, хоча минулими роками подібні інциденти зазвичай закінчувалися – часто завдяки силовим методами – того ж або наступного дня. Певна річ, що крайньої потреби розблокувати

президію у ПР поки немає, однак пасивна поведінка її депутатів останніми днями вказує на їх певну розгубленість. З іншого боку, небажання ПР погоджуватися на введення в дію системи «Рада-3» вказує на серйозні проблеми з її фракційною дисципліною: зібрати картки для голосування для її керівництва куди легше, ніж забезпечувати особисту присутність усіх депутатів під час пленарних засідань. Саме заради того, щоб замаскувати цей дефект, представники правлячої партії вдавалися до різноманітних сумнівних виправдань власного небажання вводити «сенсорну кнопку».

Курчат по осені рахують

Чим завершиться блокування роботи ВР, залежатиме багато в чому від того, якими були початкові цілі опозиційних фракцій. Зважаючи на неоднорідний характер опозиційного середовища, дати однозначну відповідь на це питання досить важко. Утім, можна накреслити два загальні варіанти, які могли лягти в основу рішення обрати саме таку лінію поведінку.

Якщо опозиціонери дійсно мають на меті розблокувати парламентську президію лише в разі позитивного голосування за введення «сенсорної кнопки», найближчі події можуть набувати несподіваних форм. Цілком очевидно, що в такому разі ПР шукатиме способи убезпечити себе від загроз персонального голосування. Одним із них може стати активізація процесу вербування «тушок», тобто переманювання окремих опозиційних депутатів до

своїх лав заради утворення більшості з комфортним запасом. Це, в свою чергу, може серйозно вдарити по самій опозиції, якщо їй не вдасться гарантувати стійкості усіх своїх депутатів. Інший, неодноразово озвучений шлях може полягати в запровадженні процедури голосування лише в окремі дні тижня. І все ж навіть у разі успішної реалізації обох задумів ПР не вдасться повністю повернути парламент до стану слухняного виконавця волі Президента зразка 2011–2012 років, коли закони ухвалювали за присутності 30–40 депутатів у залі. Відповідно, може зрости ймовірність сценарію силового розблокування парламенту, хоча гарантувати його успішність наразі буде досить важко: з одного боку, це стане відчутним ударом по іміджу правлячої партії, з іншого – може наткнутися на

серйозний опір новообраних опозиційних депутатів.

Якщо ж питання розблокування парламенту опозиціонери використовуватимуть радше як аргумент у переговорах чи торгах із владою, ситуація може стабілізуватися вже найближчим часом. Предмети такого обговорення можуть бути різними: від кроків влади у напрямку вирішення проблем Тимошенко й Луценка до перерозподілу комітетських портфелів. Якщо подальший розвиток подій нагадуватиме такий сценарій, опозиція може сподіватися на

отримання певних тактичних здобутків, однак у стратегічній перспективі ризикує знову зазнати поразку. Іншими словами, якщо замість «сенсорної кнопки» парламент домовиться укласти меморандум, який ні до чого не зобов'язує, або внести суто декларативні зміни до регламенту, як це вже сталося 6 грудня минулого року, опозиція знову опиниться у ролі статиста, а сподівання на дотримання депутатами хоча б процедурного мінімуму гідності знову доведеться відкласти на потім.

Висновки

Таким чином, рішення опозиційних фракцій заблокувати відкриття парламентської сесії з вимогами негайно запровадити «сенсорну кнопку», вочевидь, стало наслідком постійного ігнорування їхніх вимог з боку влади. Здатність опозиції утримати контроль над парламентською президією до кінця тижня засвідчила перспективність її позиції щодо Партії регіонів, яка поки не може знайти шляхів адекватного реагування. Втім, багато чого залежатиме від того, чи будуть опозиціонери триматися за свою вимогу дотримання особистого голосування до кінця і чи не виявиться вона лише аргументом у торгах із правлячою більшістю.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук